

De Poldergeest' puft door.

Hoewel we ook na het verschijnen van de laatste Poldergeest geen melding kunnen doen van één of andere spectaculaire opgraving is het toch weer gelukt een paar lezenswaardige verhalen te produceren. Daarbij wordt vooral geleund op het schrijftalent en de kennis van de geschiedenis van het Geestmerambacht van onze voorzitter Ger Kalverdijk. Hoewel hij in zijn eigen archief kan beschikken over veel bronnen is het toch iedere keer weer een kunstje om de strijd met het maagdelijk vel papier dat voor je ligt, te beginnen. Maar ook deze keer is het hem weer gelukt zoals u aanstonds kunt ontdekken.

Zoals gezegd, deze periode nog geen opgravingen en ook geen voorlopig onderzoek. Voor het archeologisch onderzoek bij de 'Kolfsbaan' in Oudkarspel zowel als het geplande onderzoek bij 'De Druppels' in het uitbreidingsgebied Geestmerambacht is het programma van eisen bekend en in ons bezit, maar wanneer één en ander in de praktijk begint, is nog niet bekend. Ook wat betreft de renovatiewerkzaamheden bij 'de Nuwendoorn' hebben we geen bericht meer ontvangen.

De ambtelijke molens malen gedegen, maar langzaam.

De gemeente Langedijk is van plan een Regiegroep Cultuurhistorie Langedijk op te richten. Een instelling die geacht wordt alle cultuurhistorische projecten in de gemeente te begeleiden. De regiegroep bestaat uit het gemeentebestuur en een stuurgroep die geadviseerd zal worden door een nog op te richten Platform

Cultuurhistorie Langedijk. In deze op te richten instelling is het de bedoeling dat alle verenigingen in de gemeente Langedijk die met cultuurhistorie te maken hebben zijn vertegenwoordigd.

Op 18 juni 2007 zijn alle verenigingen die met cultuur te maken hebben op het gemeentehuis voor kennismaking met elkaar door de wethouder W. Nugteren uitgenodigd. Daar is besloten dat er door de verenigingen, als een soort inventarisatie op een A4 eerst duidelijk wordt gemaakt wat hun doelstellingen zijn en hoe zij staan t.o.v. het op te richten platform. Wij hebben uiteraard aan deze oproep gevolg gegeven. De gemeente zal het grote aantal verenigingen dat niet op de bijeenkomst aanwezig was in deze zin benaderen. Wordt vervolgd.

Op zaterdag 24 november 2007 willen wij voor de leden en evt. andere belangstellenden een excursie organiseren naar het Kerk-en Dergmeer gemaal. Het maalwerk is door de eigenaar Björn de Vries, weer in ere hersteld. Dat kunnen we dan allemaal zien en meemaken, maar ook de sfeer op dit 'ongerepte' stukje Geestmerambacht nodigt uit voor een bezoek. Ger verrast ons ongetwijfeld op een stuk geschiedenis en als ook het weer een beetje onstuimig wil wezen zijn alle ingrediënten voor een zinvolle middag aanwezig. (voor de redactie: tijd en uur hopen we vóór het verschijnen van de Poldergeest te weten)

Charles Barten, die tot nu toe al het praktische werk rond het verschijnen van de Poldergeest heeft gedaan, heeft intussen het bestuur verlaten. Charles heeft het heel

druk met het in Leeuwarden gevestigde filmmuseum waar hij nauw bij is betrokken. Hij is in de laatste bestuursvergadering door Ger uitvoerig bedankt voor zijn bewezen diensten. Wij wensen hem veel succes bij de immense klus waar hij nu aan werkt. Monique Zwetsloot uit Schoorldam heeft zich bereid verklaard het redactiewerk van Charles over te nemen. Charles zal haar in het begin daarbij helpen. Monique is lid geworden van het bestuur. We twijfelen er niet aan dat, met Monique aan het roer, de Poldergeest gewoon door puft.

Wijb

Archeologisch onderzoek bij het Kerk-en Dergmeergemaal

De aanleiding om op het stuk grond rond het gemaal dat ontsnapt is aan de verkavelingsdrift een aantal boringen te doen, is de vondst van enkele menselijke skeletdelen door de toenmalige bewoner van het ‘molenhuis’, de heer Terdiek. De man heeft in het begin van de zeventiger jaren een schuur gebouwd en is bij het graven van de funderingssleuf een aantal botresten tegenkomen en heeft ze in een emmer verzameld. De emmer met inhoud is bij de stichting ‘Langedijker verleden terecht gekomen en heeft daar jaren, min of meer vergeten, in een donkere kast gestaan. Nu de laatste tijd het gemaal volop in de belangstelling is komen te staan door de activiteiten tot herstel van de maalinrichting door de huidige bewoner, de heer Björn de Vries, werd ook de emmer actueel. Bovendien was al bekend dat er in aktes uit de 16^e en 17^e eeuw percelen land onder en bij het molenhuis ‘Het Oude Kerckhoff’ werden genoemd (o.a. in 1587 en 1627, het latere kadastrummer C139 van 0.24.10 Ha). Zie COOG – boek Oudkarspel: ‘Meer dan vier eeuwen water- en veldnamen. Met de oudste droogmakerijen’. Reden genoeg dus om eens verder te kijken..

Allereerst is er door ons bestuurslid Frans Diederik uit Schagen met professionele blik gekeken naar de inhoud van de emmer.

Hier volgt het resultaat van zijn onderzoek:

Een reclame krantje uit 1974

Een aantal aaneen passende delen van de schedel van een mens

Twee botten uit de arm van een mens

Een groot aantal ribben (geen wervels) van een mens

Vijf onderpoten van kleine koeien (vrijwel compleet)

Een botje van (waarschijnlijk) een hond

Een scherfje uit de zestiende eeuw

Het is niet duidelijk of de menselijke resten tot één individu behoren. De koeienpootjes lijken eerder ritueel dan slachtafval.

Het is wel duidelijk dat er wellicht veel informatie verloren is gegaan, omdat het niet duidelijk is onder welke omstandigheden een en ander is opgegraven. Hoe diep, was de omgeving ‘onverstoord’ en hoe ver lagen vondsten van elkaar? Het is dertig jaar geleden en de heer Terdiek is al jaren geleden naar Amerika vertrokken dus het blijft gissen. Bij Frans en zijn team en ook bij ons voldoende reden om zelf ter plekke te gaan kijken.

Ook Björn de Vries is nieuwsgierig waarboven hij slaapt en heeft er geen bezwaar tegen dat er een paar gaten in zijn grond worden geboord.

Zo kan het gebeuren dat op een stralende zaterdag in juni 2007 de bijna gehele archeologisch actieve groep uit Schagen om half elf de Kerkmeeweg in rijdt. Charles is al eerder gearriveerd en heeft met zijn metaaldetector een stuk grond afgezocht naar klinkende munten. Helaas, meer dan een stukje oud ijzer op 10 cm diepte is hij niet gekomen. Ger en Wijb staan bij hem om het resultaat te bekijken. Uit hun ooghoeken zien zij een paar auto’s passeren en aanstonds rijst het vermoeden dat het de boorploeg is. De uitleg waar het

begrepen. Ger springt onmiddellijk in zijn snelle wagen en zet de achtervolging in. Na een poosje keert het gezelschap terug en kunnen we met de meegebrachte edelmanboor en redelijk hoog gespannen verwachting aan het onderzoek beginnen. Frans zet een paar strategische lijnen uit om de boringen goed in kaart te brengen. Voor het resultaat volgt hier het verslag van Frans.

Het terrein ligt wat hoger dan het omringende land, met name aan de westzijde. Het is een gebied met z.g. 'meerwalgronden', ontstaan door aanhoudende westenwinden die het water in beweging zetten en daarmee zandig materiaal sedimenteerde. Het pakket op deze plek is ongeveer 120 cm dik en gaat dan over in zavelige en zandige kweldergronden. Een eventueel oud oppervlak is door de waterwerking niet meer herkenbaar.

In boring één werd op een diepte van een meter een laagje met wat gruis van een kogelpot en tufsteen gevonden. Dit stemde zeer hoopvol, maar de andere zeven boringen leverden een beeld op van sterk geroerde grond met een enkel stukje bot erin, maar nergens kwamen duidelijke archeologische indicatoren tevoorschijn.

Als een deel van het terrein ooit in gebruik is geweest als kerkhof, zou dat, gelet op de korte afstand naar de kerk van Oudkarospel die in de elfde eeuw al bestond nog vóór haar stichting moeten zijn geweest.

Geologisch gezien lijken de meerwalgronden eerder een verschijnsel uit de dertiende tot de zestiende eeuw, toen het naastliggende meer werd drooggemalen.

Alleen als de eigenaar op grotere schaal bodemingrepen uitvoert, is mogelijk wat meer te zeggen dan op grond van de zeven boringen mogelijk is.

Het raadsel waarop de naam 'Het Oude Kerckhoff' is gebaseerd blijft, behalve de vermelding in de genoemde aktes, dus voorlopig onopgelost evenals de datering en de herkomst van de botresten.

[Wijb](#)

—

Poldervondsten

Zoals U wellicht weet wordt door Uitgeverij Admodum BV, Achter de Vest 2 B, 1621GJ Hoorn tel 0229-247444, 2 maal per jaar het blad Poldervondsten uitgegeven. De inhoud van het blad gaat over de onderwerpen; Archeologie, Bouwhistorie, Antiek en Geschiedenis. Het verschijnt dus 2 x per jaar. U kunt inlichtingen verkrijgen op het E mail adres; info@poldervondsten.nl De prijs is EU 9,95 per jaar inclusief verzending.

Verder geeft de AWN (Archeologische Werkgemeenschap Nederland) het tweemaandelijks orgaan Westerheem uit. Op dit moment is in de Noordkop geen afdeling

van de AWN. De dichtsbijzijnde afdelingen zijn de Zaanstreek en Kennemerland. Het is voor de Archeologen in de Noordkop wenselijk dat onze Verenigingen, Schagen en Geestmanambocht weer bij een Afdeling van de AWN worden aangesloten. Misschien kunnen we door contact op te nemen met het Hoofdbestuur weer aansluiting bij de landelijke bond verkrijgen. Ik wil mij daarvoor wel beschikbaar stellen.

Penningmeester Jan Barsingerhorn te Warmenhuizen tel 0226-391628.

Oproep aan alle leden van onze Stichting RAG!

Ruim een jaar geleden startten wij een **handtekeningactie** naar aanleiding van de pogingen een laatste restant van de oude vaarpolder Geestmerambacht te behouden, zoals uitvoerig beschreven in het COOG-boek "Oudkarspel, meer dan 4 eeuwen water- en veldnamen; met de oudste droogmakerijen" Hierop reageerden tot nu toe al een 250 personen.

De handtekeningen van de leden van onze stichting ontbreken nog te zeer, dus is nu de kans om onze actie te steunen, vooral omdat wij het gemaaltje mogelijk in de toekomst als "home" kunnen beschouwen. **Wie de excursie van zaterdag 24 november** bezoekt kan het bestuur verblijden met een handtekening onder een daar neergelegde lijst met onderstaande tekst. Wie niet kan komen kan een sympathiebetuiging doorgeven aan Wjb, Ger of andere bestuursleden! Meerdere handtekeningen zijn natuurlijk heel welkom!

Ondergetekende(n), belangstellende(n) in Archeologie en Cultuurhistorie in het Geestmerambacht, steunen de actie van Stichting C.O.O.G. (Coördinatie Onderzoek Oud-Geestmerambacht) en Stichting Regionale Archeologie "Gheestmanambocht" om:

het ensemble van het Kerk- en Dergmeergemaaltje uit 1916, het molenaarshuis uit ca. 1840, alsmede de 4100 m2 van het z.g. "Oude Kerckhoff" aan de Kerkmeerweg te Oudkarspel, waarop huis en gemaaltje liggen, als cultuurhistorisch en archeologisch zeer waardevolle monumenten aan te bevelen bij de Gemeente Langedijk, de Provincie of het Rijk.

In plan Breekland II kan dan het herstel van een onderbemaling met een diesel in een door de provincie reeds geplande plas om het monumentencomplex gerealiseerd worden

Het huisje bij het gemaal.

Motivatie:

1. Dergmeer en Kerkmeer zijn (met de Achtermeer uit 1533) de oudste droogmakerijen van Nederland, misschien ter wereld. De Kerkmeer (1547) en de Dergmeer (vóór 1542, mogelijk 1525) zijn door locale en Alkmaarse regenten veel

eerder dan de “Amsterdamse” Beemster (1612) drooggelegd. De Beemster kreeg terecht Unesco- onderscheiding (Leegwater!) De pioniers in het Geestmerambacht, die ¾ eeuw eerder een prestatie leverden met een primitieve watermolen (vóór 1408 ontwikkeld in deze regio) verdienen minimaal lokale erkenning als (eerste!) gemeentelijk monument. Door steun van de gemeente kan ook een hogere monumentstatus bereikt worden.

2. In het uitgebreide recreatiegebied Geestmerambacht zou het gemaaltje weer een functie kunnen krijgen als dieselgemaaltje in de waterplas, die de Provincie er omheen al had gepland. Bediend door vrijwilligers zou het gemaaltje opgenomen kunnen worden in een cultuur en natuurhistorische route die

Het oorspronkelijke gemaal

start vanuit een bezoekers-centrum, dat mogelijk in het Geestmerambacht gesticht wordt. Een toeristische, educatieve verrijking voor de regio, waarin de agrarische geschiedenis verdiende

aandacht krijgt! Prof. dr. G.J. Borger (sociale geografie UVA) ondersteunt het idee.

3. Archeologisch- geologisch is “het Oude Kerckhoff, waarop het molenhuys deels ghetimmert is “(volgens aktes uit de 16^e/17^e eeuw) interessant, door eerder aangetroffen graf- en skeletresten. Belangrijk is het perceel ook door de ligging op de nog bestaande hoge oeverwal van de Kerkmeer, gelegen aan de destijds zeer bekende Winterweg(sloot), oorspronkelijk een ontginningsdijkje met -sloot (ca.1000 na Chr.) De Stichting Regionale Archeologie “Gheestmanambocht” kan met reeds verkregen toestemming van de eigenaar het gemaaltje als thuishonk gebruiken.

Uw steun s.v.p sturen naar:

G.Kalverdijk, secr. St. C.O.O.G., Van Merlenlaan 10,1852 CG Heiloo;
g.kalverdijk@planet.nl W.Ouweltjes, secr.
St. R.A.G., Regthuysstr.19,1724 SK,
Oudkarspel;ouweltjes@quicknet.nl

Voorbeeld

Naam	Handtekening	Adres
------	--------------	-------

(meer sympathisanten welkom)

Excursie naar het Kerk- en Dergemaal.

Op zaterdag 24 november is er een excursie voor alle leden en belangstellenden naar het weer gedeeltelijk gerestaureerde Kerk- en Dergmeergemaal. Het door de eigenaar, Björn de Vries, weer in oude luister herstelde maalwerk, aangedreven door een dieselmotor, zal door hem worden gedemonstreerd. Een prestatie waar hij best trots op is en mag zijn.

We komen om ± half elf bij elkaar in het gezellige café 'de Knip', Noordeinde en/of dorpsstraat 1013, aan het eind van Oudkarspel. Daar worden we op koffie onthaald, die door de penningmeester zal worden betaald. Er volgt een korte inleiding door Ger wat er de laatste tijd o.a. rond het gemaal is geschied, waarna we op het terrein door Björn welkom worden geheten.

Na de demonstratie van het maalwerk zal Frans Diederik met zijn Archeologische Werkgroep uit Schagen op het terrein nog een paar boringen met de edelmanboor doen. Daarmee laat hij ons in de praktijk kennis maken hoe één en ander te werk gaat en gunt hij ons een blik in de structuur van dit historisch belangrijke plekje grond. Wellicht kan de zoon van de laatste 'officiële' machinist van het gemaal, de heer Kees Veltum, een plek aanwijzen waar de kans op een leuke vondst het grootst is.

We hopen (en rekenen er een beetje op) dat we een flink aantal mensen mogen begroeten.

Bij regenweer zijn een paar laarzen en een paraplu handige attributen

Van de penningmeester

De betaling van de contributie geeft nogal problemen omdat wij geen acceptgirokaarten hebben. Er hebben 27 mensen nog geen contributie overgemaakt. Wij hebben nu 49 adressen die een Poldergeest ontvangen. Er gaan 11 nummers naar mensen of instanties, die het blad gratis ontvangen. Bij het verschijnen van deze nieuwe Poldergeest heb ik voor de mensen die nog niet extra hebben betaald er een briefje bij gedaan. Ik hoop dan ook dat deze oproepen mijn extra briefje u zult bewegen om de contributie alsnog op ons gironummer 779146 tnv Stg Reg Arch Gheestmerambocht te Warmenhuizen over te maken. Ik zeg u hiervoor bij voorbaat hartelijke dank.

Groet

Jan Barsingerhorn

Colofon

Stichting regionale archeologie Gheestmerambocht

Bestuur:

Ger Kalverdijk, voorzitter, tel 072-5330679

Wijb Ouweltjes, secretaris, tel. 0226-313138

Jan Barsingerhorn, penningmeester, tel 0226-391628

Monique Zwetsloot, bestuurslid, tel 072-5095253

Frans Diederik, bestuurslid, tel 0224-296548

Redactie: Monique en Wijb

Foto's: Charles Barten

E-mail: mac.zwetsloot@quicknet.nl